

ใบความรู้

เรื่อง พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของภูมิภาคเอเชียใต้ยุคอาณานิคม

๑. ความเสื่อมของราชวงศ์โมกุล

ในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ ๑๘ ภายหลังจากรัชสมัยของพระเจ้าโอรังเซปเป็นต้นมา จักรวรรดิโมกุลเริ่มเกิดความเสื่อมจากเหตุปัจจัยต่อไปนี้

๑. ปัจจัยภายใน กล่าวคือ กองทัพขาดความเข้มแข็ง แม่ทัพนายกองอ่อนแอ ขุนนางแก่งแย่งอำนาจชิงดีชิงเด่นกัน ชีวิตในราชสำนักเป็นไปอย่างฟุ่มเฟือย เกิดความแตกแยกในจักรวรรดิ อันสืบเนื่องมาจากนโยบายการปกครองในสมัยของพระเจ้าโอรังเซปที่สร้างความไม่พอใจให้กับกลุ่มชนต่างๆ เช่น ชาวซิกข์ทางเหนือ หรือพากันกรบมาราธาทางตะวันตกใกล้ชายฝั่งทะเล นอกจากนี้ยังเกิดปัญหาทางเศรษฐกิจอันสืบเนื่องมาจากการทำสงคราม การกบฏของขุนนาง และการปล้นสะดมของบรรดาโจรสลัด ทำให้ต้องสูญเสียเงินทองในท้องพระคลังเป็นจำนวนมาก อีกทั้งยังส่งผลถึงภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรมและการค้าได้รับผลกระทบจนกระทั่งหยุดชะงัก

๒. ปัจจัยภายนอก ในปี ค.ศ. ๑๗๓๘ กองทัพเปอร์เซียภายใต้การนำของนาดีร์ ซาห์ ได้เข้ารุกรานดินแดนจักรวรรดิโมกุล แต่ปรากฏว่าราชวงศ์โมกุลไม่ได้เอาใจใส่ต่อการรุกรานนี้ ปล่อยให้กองทัพเปอร์เซียยกทัพเข้ามาโดยปราศจากการขัดขวาง จนกระทั่งมาถึงกรุงเดลีและทำการสังหารหมู่รวมถึงปล้นสะดมทรัพย์สินที่สำคัญไปมากมาย เป็นการซ้ำเติมให้จักรวรรดิโมกุลอ่อนแอลงไปอีก

จากความอ่อนแอดังกล่าวส่งผลให้จักรวรรดิโมกุลแตกแยกออกเป็นหลายฝ่าย เกิดกลุ่มอำนาจที่แบ่งแยกและปกครองดินแดนต่างๆ เช่น อัฟกานิสถานที่ถูกผนวกเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรเปอร์เซีย อุปราชาแห่งเดคข่านที่ขยายอิทธิพลในแคว้นไฮเดอราบัด พวกมาราธาซึ่งขยายอำนาจในแคว้นปัญจาบ ส่วนทางตอนใต้ก็มีอีกอิทธิพลหนึ่งที่กำลังรุกคืบ คือ บริษัทอินเดียตะวันออกของอังกฤษ

๒. การเข้ามายึดครองเอเชียใต้เป็นอาณานิคมของอังกฤษ

อังกฤษไม่ใช่ชาติแรกที่เดินทางเข้ามาติดต่อค้าขายในประเทศอินเดีย (ชาติแรกคือ โปรตุเกส ในช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ ๑๕) แต่อังกฤษสามารถตั้งหลักแหล่งการค้า จนกระทั่งขยายอิทธิพลแทรกแซงการเมืองจนสามารถมีอิทธิพลเหนือดินแดนอินเดียได้ การเข้ามาของอังกฤษในช่วงแรกนั้นมาในนามของ **บริษัทอินเดียตะวันออก** ซึ่งก่อตั้งขึ้นในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ ๑๗ เพื่อผูกขาดการค้าในอินเดียและโลกตะวันออกในนามของรัฐบาลอังกฤษ โดยเริ่มตั้งสถานีการค้าในเมืองชายฝั่งทะเล เช่น เมืองสุราต มัทราซ บอมเบย์ กัลกัตตา ต่อมาบริษัทการค้าของฝรั่งเศสได้เข้ามาค้าขายในอินเดียและเริ่มแทรกแซงกิจการทางการเมืองของอินเดีย ทำให้บริษัทอินเดียตะวันออกของอังกฤษเริ่มแทรกแซงทางการเมืองและการทหารในแคว้นต่างๆ ของอินเดียเพื่อแข่งขันกับฝรั่งเศส แต่ในที่สุดฝรั่งเศสพ่ายแพ้ให้กับอำนาจของอังกฤษ ทำให้อังกฤษค่อยๆ สร้างอำนาจจนกระทั่งแคว้นต่างๆ ค่อยๆ กลายเป็นรัฐในอารักขาและอาณานิคมของอังกฤษ โดยเมืองที่อยู่ในอาณัติของบริษัทอินเดียตะวันออก จะมีข้าหลวงซึ่งแต่งตั้งจากอังกฤษเป็นผู้ปกครองดูแลผลประโยชน์ของบริษัท โดยแต่ละเมืองจะมีทหารรับจ้างเพื่อป้องกันเมืองเหล่านั้น

หลังจากที่บริษัทอินเดียตะวันออกได้มีอิทธิพลทางการเมืองและเศรษฐกิจในอินเดียแล้ว บริษัทอินเดียตะวันออกได้จ้างชาวพื้นเมืองมาเป็นทหารรับจ้าง ซึ่งเป็นเหตุนำมาสู่ความไม่พอใจของชาวพื้นเมืองที่มีต่อชาวอังกฤษและความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมความเชื่อ ทำให้เกิดความเข้าใจผิดนำไปสู่การลุกฮือต่อต้านของทหารพื้นเมือง ขยายเป็นจลาจลในดินแดนต่างๆ ที่เรียกว่า**กบฏซีปอย** ใน ค.ศ.๑๘๕๗-๑๘๕๘ ก่อนที่

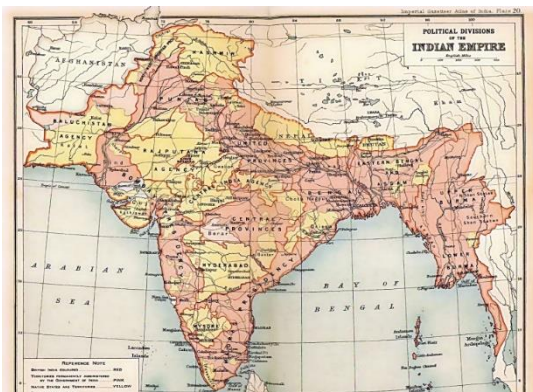

กบฏซีปอย

ที่มา : <https://www.gotoknow.org/posts/341530>

อังกฤษจะปราบปรามได้สำเร็จและเข้าปกครองอินเดียเป็นอาณานิคมโดยยกเลิกกิจการของบริษัทอินเดียตะวันออกและรัฐบาลอังกฤษเข้ามาปกครองอินเดียโดยตรงตั้งแต่ปี ค.ศ.๑๘๕๘

หลังจากที่รัฐบาลอังกฤษปกครองอินเดีย ได้มีการจัดการปกครองอินเดียใหม่ แบ่งการปกครองเป็น ๒ ลักษณะ คือ รัฐบาลอินเดียภายใต้การปกครองของอังกฤษ โดยมีผู้ปกครองเป็นตัวแทนกษัตริย์อังกฤษมาปกครองใน ตำแหน่ง**อุปราช** ปกครองดินแดนส่วนใหญ่ของอินเดีย โดยเฉพาะเมืองสำคัญ เช่น บอมเบย์ มัทราส เบงกอล ไฮเดอราบัด เป็นต้น ส่วนที่เหลือให้ชาวพื้นเมืองปกครองตนเองแต่นโยบายทางทหารและต่างประเทศให้อังกฤษเป็นผู้ดูแล

แผนที่อาณานิคมอินเดียของอังกฤษ

ที่มา : https://commons.wikimedia.org/wiki/File:British_Indian_Empire_1909_-_Imperial_Gazetteer_of_India.jpg

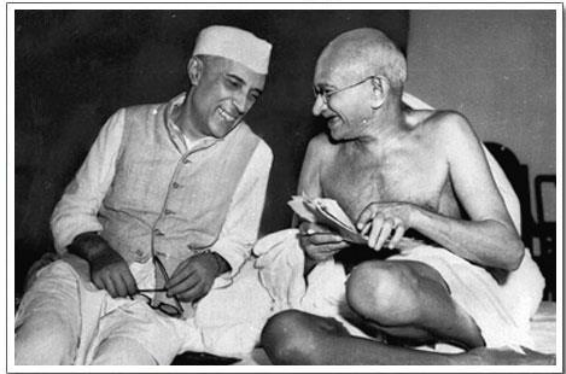
สภาพเศรษฐกิจในสมัยเป็นอาณานิคมของอังกฤษ งานทางหัตถกรรมได้ลดความสำคัญลง โดยหันมาส่งเสริมด้านอุตสาหกรรม เพื่อผลิตสินค้าอันเป็นที่ต้องการของตลาดโลก เช่น ทอผ้า เหล็ก กระดาษ และเครื่องหนัง นอกจากนี้อินเดียรวมถึงศรีลังกายังเป็นแหล่งเกษตรกรรมขนาดใหญ่ โดยพืชที่ปลูกอย่างแพร่หลาย ได้แก่ ชา ฝ้าย ฝิ่น ทางด้านสังคม อังกฤษได้พยายามยกเลิกประเพณีบางอย่าง เช่น พิธีสตี (การเผาตัวตายของหญิงฮินดูที่สามีตาย) รวมไปถึงพัฒนาทางการศึกษา ภาษาอังกฤษกลายเป็นภาษาราชการใช้ในอินเดีย อังกฤษได้วางรากฐานการศึกษาในอินเดีย ตั้งแต่ระดับมัธยมจนถึงมหาวิทยาลัย ศึกษาแนวความคิดและวิทยาการก้าวหน้าตามแบบตะวันตก ทำให้ชาวอินเดียได้รับแนวคิดเรื่องสิทธิเสรีภาพมากขึ้น

๓. การเรียกร้องเอกราชของชาวอินเดีย

ในปี ค.ศ.๑๘๘๕ **คองเกรสแห่งชาติอินเดีย** (Indian National Congress : I.N.C.) ได้ก่อตั้งขึ้นองค์กรนี้เป็นองค์กรที่มีจุดประสงค์หลักเพื่อเป็นที่ชุมนุมของชาวอินเดีย และ “ต่อสู้เพื่อชาวอินเดียทุกคนโดยไม่คำนึงถึงศาสนา” บทบาทของคองเกรสแห่งชาติอินเดียในช่วงแรกคือ การวิพากษ์วิจารณ์นโยบายของรัฐบาลอังกฤษ และจะได้พัฒนาจนกลายเป็นศูนย์กลางในการเรียกร้องเอกราชในเวลาต่อมา นอกจากนี้ยังมีอีกองค์กรที่ก่อตั้งขึ้นและต่อสู้ในการเรียกร้องเอกราชคือ **สันนิบาตมุสลิม** (Muslim League) ซึ่งก่อตั้งในปี ค.ศ.๑๙๐๖ โดยชาวอินเดียที่เป็นมุสลิมและได้รับการสนับสนุนจากอังกฤษเพื่อคานอำนาจกับคองเกรสแห่งชาติอินเดียซึ่งมี

สมาชิกส่วนใหญ่เป็นชาวฮินดู สิ่งนี้แสดงให้เห็นถึงความขัดแย้งระหว่างชาวฮินดูกับชาวมุสลิมซึ่งจะเกิดขึ้นควบคู่ไปกับการเรียกร้องเอกราชของชาวอินเดีย และจะกลายเป็นปัญหาใหญ่ภายหลังจากอินเดียได้รับเอกราช

จากความรู้สึกชาตินิยมที่ค่อยๆ มีขึ้นในหมู่ชาวอินเดีย ประกอบกับปัญญาชนชาวอินเดียที่ได้รับการศึกษาแบบตะวันตกและได้นำแนวคิดประชาธิปไตยและสิทธิเสรีภาพกลับมาด้วย ทำให้เริ่มมีแกนนำชาวอินเดียต้องการให้อังกฤษประกาศเอกราชให้กับดินแดนของตน โดยแกนนำที่มีบทบาทในการต่อสู้เพื่อเรียกร้องเอกราชให้กับอินเดียมากที่สุด คือ **มหาตมะ คานธี** ซึ่งเริ่มมีบทบาทใน कांग्रेस แห่งชาติอินเดียช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ ๑ เป็นต้นมา มหาตมะ คานธีใช้วิธีที่เรียกว่า **สัตยาเคราะห์** เน้นการต่อสู้โดยสันติวิธี(อหิงสา) เช่น อดอาหารประท้วง หรือการไม่ร่วมมือใดๆ เป็นการดื้อแพ่ง ไม่ยอมปฏิบัติตามข้อบังคับต่างๆ อย่างเงี้ยวๆ และไม่ใช้ความรุนแรง นอกจากนี้ แกนนำคนสำคัญที่มีบทบาทในการเรียกร้องเอกราชและภายหลังการประกาศเอกราชอีกคนหนึ่ง คือ **เยาวหราล เนห์รู** ซึ่งในเวลาต่อมาได้รับเลือกเป็นนายกรัฐมนตรีคนแรกของอินเดีย

ซ้าย : เยาวหราล เนห์รู ขวา : มหาตมะ คานธี
ที่มา : <https://www.bloggang.com/mainblog.php?id=temu&month=23-04-2012&group=8&gblog=7>

ขบวนการสัตยาเคราะห์ของมหาตมะ คานธี เริ่มขึ้นครั้งแรกเมื่อปี ค.ศ.๑๙๑๙ โดยเป็นการนัดให้ชาวอินเดียทั้งประเทศหยุดทำงานและธุรกิจต่างๆ เพื่อประท้วงอังกฤษที่ออกกฎหมายให้อำนาจรัฐบาลจับกุมผู้ต้องสงสัยที่เป็นปฏิปักษ์กับอังกฤษได้ แต่ขบวนการสัตยาเคราะห์ครั้งนี้ประสบความสำเร็จเพราะได้เกิดเหตุจลาจลจนกระทั่งมีผู้เสียชีวิตจำนวนมาก แต่มหาตมะ คานธี ก็ยังคงมุ่งมั่นในการต่อสู้ในแนวทางนี้ โดยในเวลาต่อมากานธีได้นำชาวอินเดียต่อต้านกฎหมายเรียกเก็บภาษีเกลือของอังกฤษในปี ค.ศ.๑๙๓๐ และเดินขบวนครั้งใหญ่เรียกร้องให้อังกฤษปลดปล่อยอินเดียในปี ค.ศ.๑๙๔๒ มีการปะทะกันระหว่างประชาชนกับทางการอังกฤษจนถึงขั้นนองเลือดเกิดขึ้นในหลายเมืองของอินเดีย

เหตุการณ์เหล่านี้บีบบังคับให้อังกฤษเริ่มปลดปล่อยอินเดีย โดยภายหลังจากสงครามโลกครั้งที่ ๒ สิ้นสุดเมื่อปี ค.ศ.๑๙๔๕ รัฐบาลอังกฤษได้ปล่อยผู้นำ कांग्रेस แห่งชาติอินเดียจากที่คุมขัง และเสนอแนวคิดให้ชาวอินเดียเป็นผู้ร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่เอง จนกระทั่งในวันที่ ๑๕ สิงหาคม ค.ศ.๑๙๔๗ รัฐบาลอินเดียได้คืนเอกราชให้กับอินเดีย ชาวอินเดียจึงถือเอาวันนี้เป็นวันประกาศอิสรภาพและวันหยุดราชการของประเทศเป็นประจำทุกปีตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

การฉลองครบรอบ ๗๐ ปีของการประกาศเอกราชจากอังกฤษเมื่อ ค.ศ.๒๐๑๗
ที่มา : <https://news.thaipbs.or.th/content/265253>